

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/73
Karar Sayısı : 2008/158
Karar Günü : 6.11.2008
R.G. Tarih-Sayı :29.01.2009-27125

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Kemal Anadol, Haluk Koç ile birlikte 137 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, 18.4.2007 günlü, 5626 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen beşinci ve altıncı tümceleriyle, aynı maddeyle eklenen yedinci tümcesinin Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un iptali istenilen tümceleri de içeren 2. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut personeli hakkında aylık, özlük ve emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın uygulanmasına devam olunur. Bunlardan uygun görülenler istekleri halinde, emeklilik statüleri devam etmek üzere özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılabilir. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile ilgileri devam eden personelin özel hukuk hükümlerine göre çalışacakları süreler kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilir ve emeklilik işlemlerinde söz konusu Kanunun ek 48 inci maddesinin (b) fıkrası ile ek 68 inci maddesi hükümleri uygulanır. Bu kadro ve pozisyonlar emeklilik, istifa, ölüm ve sair nedenlerle boşaldıkları takdirde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. (Değişik 5. ve 6. cümleler: 5626-18.4.2007/m.1) **Özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacak personelin sayısı, unvanı, ücret ve sair mali hakları bankaların genel kurullarınca tespit olunur. Genel kurullar, bu yetkilerini yönetim kurullarına devredebilir.** (Ek cümle: 5626-18.4.2007/m.1) **Personel istihdamına ilişkin diğer hususlarda yönetim kurulları yetkilidir.**"

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 5.7.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanan Anayasa kurallarıyla bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Dava Konusu Kuralların Anlam ve Kapsamı

15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun, kapsamındaki bankaların çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine göre çalışmalarını ve özelleştirmeye hazırlanmalarını sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmaları ile hisselerinin tamamına kadarının gerçek ve tüzel kişilere satışının gerçekleştirilmesi amacıyla çıkarılmış, iktisadi devlet teşekkülü statüsünde bulunan söz konusu bankalar, 4603 sayılı Yasa'yla birlikte Bankalar Kanunu ve genel hükümlere bağlı anonim şirket statüsüne geçirilmiştir.

Yasa'nın 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasında, kapsamdaki bankaların mevcut personelinin durumu, Yasa'nın yürürlüğe girdiği 25.11.2000 tarihi itibarıyla belirtilmiş, bu personelin tabi oldukları mevzuatın uygulanmaya devam edileceği veya istekleri halinde özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılabilecekleri öngörülmüş, daha sonra 4684 ve 4743 sayılı Yasalarla yapılan düzenlemeler sonucunda, bu bankalardaki tüm personel özel hukuk hükümlerine tabi olarak çalıştırılmaya başlanmış, 31.12.2002 tarihinden sonra ise özel hukuk hükümlerine tabi olmayan personelin çalıştırılmayacağı ayrıca hüküm altına alınmıştır.

(3) numaralı fıkranın beşinci ve altıncı tümcelerinin 5626 sayılı Yasa'yla değiştirilmeden önceki şeklinde özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacak personel konusunda bankaların genel kurulları ile Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Fıkra 5626 sayılı Yasa'yla yapılan değişiklikle, personel konusunda tamamıyla bankaların genel kurulları yetkili kılınarak bu yetkinin yönetim kurullarına devredilebileceği öngörülmüş, yeni personel istihdamı konusunda 4603 sayılı Yasa'yla Bakanlar Kurulu'na verilen yetki kaldırılmıştır. Fıkraya eklenen yedinci tümceyle de personel istihdamına ilişkin diğer hususlarda bankaların yönetim kurulları yetkili kılınmıştır.

5626 sayılı Yasa'yla yapılan değişikliğin gerekçesinde, 4603 sayılı Yasa kapsamındaki bankaların anonim şirket statüsünde olup, Bankacılık Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre çalıştığı, diğer bankalarda olduğu gibi bu bankalarda da, bankaların sektördeki misyonuna uygun olarak, genel kurulların ve yönetim kurullarının yetkili kılınmasının amaca uygun olacağı, Anayasa Mahkemesi'nin de bu yönde karar verdiği, bankacılık sektöründeki gelişmelere bağlı olarak yeni personel istihdamına gerek duyulduğu, ekonominin gereklerine uygun olarak yeniden yapılanan bu bankaların personelinin, özel hukuk hükümlerine tâbi olarak çalışmasının hukuken zorunluluk arz ettiği, "kadro" sözcüğünün kamu

personel hukukuna özgü bir sözcük olması nedeniyle madde metninden çıkarılması gerektiği belirtilmiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Dava dilekçesinde, bankaların personel düzeninin özelleştirmenin amacına yönelik, kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak yapılması gerekeceği, getirilen düzenlemenin personel sayısına sınırlama getirmediği, sınav yapılmadan ve koşulları belli edilmeden personel alımına olanak sağladığı, bütün bu hususların bankaların genel kurulları ile yönetim kurullarına bırakıldığı, hukuk devletinde devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin amacının kamu yararı olması gerektiği, kamu yararının yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır olduğu, getirilen kurullarla yargı kararının uygulanmasının engellendiği, yasama erkinin yargı kararlarını etkisizleştiremeyeceği, bu nedenlerle dava konusu kurulların Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurullarla, 4603 sayılı Yasa'ya göre yeniden yapılandırılan bankalarda özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacak personelin sayısının, unvanının, ücret ve sair mali haklarının bankaların genel kurullarınca belirleneceği, genel kurulların bu yetkilerini yönetim kurullarına devredebileceği ve personel istihdamına ilişkin diğer hususlarda da yönetim kurullarının yetkili olduğu hükme bağlanmış; söz konusu personelin kadro sayısının genel kurullarca, özel hukuk hükümlerine göre yeni istihdam edilecek personele ilişkin usul ve esasların da Bakanlar Kurulunca belirlenmesine ilişkin hükümler madde metninden çıkarılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devletinde yasa koyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir.

4603 sayılı Yasa kapsamındaki bankaların personeline ilişkin kurulların incelendiği, 19.6.2002 günlü, E.2001/33, K.2002/56 sayılı ve 25.6.2002 günlü, E.2002/31, K.2002/58 sayılı Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi söz konusu bankalar, 4603 sayılı Yasa dışında Bankacılık Kanunu ve özel hukuk hükümlerine göre çalıştığından, bu bankaların personelinin hizmeti Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevlerden sayılmaz ve personel de aynı madde kapsamında kamu görevlisi olarak değerlendirilemez. 4603 sayılı Yasa kapsamındaki bankalar, özel hukuk hükümleri çerçevesinde, bankacılık sektörü ve ekonomik kurallara uygun biçimde verimlilik ve rekabet esaslarına göre çalışması gereken kuruluşlar olduğundan, personel rejiminin de bu esaslara uygun olması gerekir.

4603 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre özel hukuk hükümlerine bağlı olarak çalıştırılacak personelin, sayısı, unvanı, ücret ve sair mali haklarının bankaların genel kurullarınca tespit olunmasının, genel kurulların bu yetkilerini yönetim kurullarına devredebilmesinin ve personel istihdamına ilişkin diğer hususlarda yönetim kurullarının yetkili kılınmasının, bu personelin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında olmadığı gözetildiğinde Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Esas Sayısı : 2007/73
Karar Sayısı : 2008/158

Dava dilekçesinde, yeni personel alımına ilişkin objektif ölçütlerin Yasa'da gösterilmediği ileri sürülmekte ise de çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine uygun olarak yeniden yapılandırılan bankaların çalışmalarını etkin, verimli, özerk bir yapıda sürdürebilmeleri yapılacak personel seçiminde belirleyici olacaktır. Özel hukuk kurallarına göre faaliyet gösteren söz konusu bankaların personelinin özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılacağı dikkate alındığında dava konusu kuralların Anayasa'nın 7. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı, 6., 8., 11. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI KARARI

15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasının;

1- 18.4.2007 günlü, 5626 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen beşinci ve altıncı tümcelerine,

2- 5626 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle sonuna eklenen yedinci tümcesine,

yönelik iptal istemleri, 6.11.2008 günlü, E. 2007/73, K. 2008/158 sayılı kararla reddedildiğinden, bu tümcelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 6.11.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VI- SONUÇ

15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (3) numaralı fıkrasının;

1- 18.4.2007 günlü, 5626 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen beşinci ve altıncı tümcelerinin,

2- 5626 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle sonuna eklenen yedinci tümcesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 6.11.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Haşim KILIÇ	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU

Esas Sayısı : 2007/73
Karar Sayısı : 2008/158

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Cafer ŞAT

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ